

Forslag til endringer i tre forskrifter om fisket i Tanavassdraget

På bakgrunn av bestandssituasjonen i 2020 og svært dårlige prognoser for innsig av laks til Tanavassdraget i 2021, foreslår Klima- og miljødepartementet at det ikke åpnes for et ordinært laksefiske i år, hverken på grenseelvstrekningen, på nedre norske del eller i norske sidevassdrag. Det legges opp til at fiske etter sjørret og andre arter enn laks skal kunne foregå så langt dette er forsvarlig uten at laks beskattes.

Forslaget om å ikke åpne for laksefiske i 2021 er utarbeidet i samarbeid med finske myndigheter, i tråd med artikkel 16 i Tanaavtalen. Hver stat gjør nasjonale vedtak på stans i laksefiske på egne deler av Tanavassdraget. Disse nasjonale vedtakene gir deretter grunnlaget for å nedfelle stansen i laksefisket i en egen protokoll til Tanaavtalen.

Forslagene til mindre endringer har kommet fram gjennom forhandlinger mellom Norge og Finland etter Tanaavtalens artikkel 6. Den norsk-finske arbeidsgruppa for forvaltning forberedte saken, som ble behandlet i et bilateralt møte mellom Norge og Finland. Tanavassdragets fiskeforvaltning har representert de norske lokale fiskerettshaverne i arbeidsgruppa for forvaltning og i det bilaterale møtet.

1. Bakgrunn

Forvaltningen av fisket i Tanavassdraget, især når det gjelder grenseelvstrekningen, skjer i fellesskap med finske myndigheter og tar utgangspunkt i Avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget av 30. september 2016 (Tanaavtalen), som inneholder felles fiskeregler som norske og finske myndigheter er forpliktet til å innta i sitt nasjonale regelverk. Etter Tanaavtalen artikkel 7 skal det hvert år foretas en evaluering av de felles norsk-finske fiskereglene på bakgrunn av laksebestandenes status, og erfaringer fra forrige fiskesesong. På bakgrunn av denne evalueringen kan norske og finske myndigheter bli enige om midlertidige fravik fra fiskereglene. Fravikene nedtegnes i en egen tilleggsprotokoll til Tanaavtalen. På norsk side tas endringene inn i de forskrifter som regulerer fisket i vassdraget. Dette er den fjerde runden med evaluering og justering av fiskereglene.

Den norske-finske overvåknings- og forskningsgruppa for Tanavassdraget har evaluert statusen for laksebestandene i vassdraget for 2020. Den norske-finske arbeidsgruppen for forvaltning av fisket i Tanavassdraget har også bidratt i evalueringen av fiskereglene og behovet for fravik. Lokale rettighetshavere både på norsk og finsk av vassdraget side er representert i arbeidsgruppen.

I siste statusrapport fra overvåkings- og forskningsgruppa (OFG) (rapport 1/2020, elektronisk lenke <https://hdl.handle.net/11250/2726833>), framgår det at innsiget av tanalaks, altså antallet tanalaks som vender tilbake til kysten av Norge, har gått jevnt nedover de siste årene. I 2020 var det ikke et høstbart overskudd i det hele tatt, vassdraget sett under ett. Av rapporten framgår det blant annet at gytebestandene av laks i selve Tanaelva og i Kárášjohka, lešjohka og Anárjohka har hatt spesielt dårlig måloppnåelse i perioden fra 2017 til 2020. I disse områdene, som utgjør 84 % av det samlede produksjonsarealet for laks i Tana, er det i perioden beregnet et årlig gjennomsnittlig underskudd på 35 tonn gytende hunnfisk. Til sammenlikning er det totale gytebestandsmålet for Tana 57 tonn hunnfisk. Verst er situasjonen i lešjohka der det ikke har vært et høstbart overskudd av laks de siste fire årene, og i Kárášjohka og Anárjohka der det ikke har vært et høstbart overskudd i de siste to årene.

En svært lav overlevelse for laks i sjøfasen har forsterket den kritiske situasjonen. Dette har ført til svikt i oppgangen av smålaks/diddi i Tana i 2019 og 2020. Årlig overvåking av utgang av laksesmolt og oppgang av voksen laks i sidevassdraget Utsjoki viser at overlevelsen i havet er redusert med rundt 75 %. I statusrapporten presiseres det at lite smålaks i 2019 og 2020 og lite mellomlaks i 2020 innebærer at det kan forventes svært lavt innsig av mellom- og storlaks i 2021, og av storlaks i 2022. Det antas at innsiget av flersjøvinterlaks i 2021 høyst sannsynlig vil være lavere enn det historisk svake året 2020.

TF behandlet 4. og 8. februar forslag til endringer av fisket i 2021 og eventuelt de påfølgende to neste årene. Her ble det også diskutert forslag som gjelder nedre norske del og de norske sidevassdragene, og det ble gjort flere vedtak (<http://tanafisk.no/wp-content/uploads/2021/02/Protokoll-fra-TF-m%C3%B8te-4-og-8.-februar-2021.pdf>). Den generelle holdningen var at en reduksjon i fisket hovedsakelig må tas av tilreisende fiskere. Videre har det vært uttrykt at det meste eller alt av stangfiske må stanses før eventuelt garnfisket berøres.

Erkjennelsen av dårlig bestandstilstand og svært dårlige prognoser for innsiget av tanalaks i 2021 har fortsatt etter at de to TF-møtene er avholdt, både blant fagmyndighetene i Norge og Finland og på lokalt nivå. Diskusjonen ble raskt begrenset til spørsmålet om hvorvidt det overhode kan forsvares å åpne for fiske i 2021. I medhold av naturmangfoldloven § 16 kan høsting "bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd." Det har ikke vært et høstbart overskudd i Tana i 2019 og 2020. For 2019 var vurderingen likevel at fisket tillot gjenoppbygging av bestandene innen den avtalte perioden på 15 år. Etter 2020 er det slått fast at forutsetningene som lå til grunn for Tanaavtalen og gjenoppbyggingsplanen var for optimistiske. En av forutsetningene var at sjøoverlevelsen skulle være omtrent lik etter 2016 som før. Det er nå klart at denne forutsetningen ikke lenger er til stede, da sjøoverlevelsen stadig har gått nedover de siste årene.

På bakgrunn av disse diskusjonene og den alvorlige situasjonen for laksen i Tanavassdraget, har KLD og det finske jord- og skogbruksdepartementet, med hjemmel i Tanaavtalen artikkel 16, blitt enige om å ikke åpne for laksefiske i Tanavassdraget i 2021. Vedtak etter artikkel 16 vil fattes av hvert departement, og deretter nedfelles i en felles endringsprotokoll. De endringer i fiskereglene som utløses av vedtaket, er tatt med i dette høringsnotatet.

Klima- og miljødepartementet har inntrykk av at mange lokalt har forståelse for at vi så langt som mulig må spare gytelaksen nå for å hindre en mulig irreversibel skade på lengre sikt. Det er flere som har uttrykt at det vil være riktig å stenge fisket helt i 2021, i tråd med faglige anbefalinger og naturmangfoldloven § 16.

Det har i de siste årene blitt større fokus på i hvilken grad predasjon på laksesmolt fra gjedde og sjørøret har påvirket bestandssituasjonen. Gjennom predasjonsprosjektet og rapporten som kom ut i fjor sommer (Svenning m. fl.) har det blitt dokumentert at gjedde beiter på laksunger og smolt, spesielt i de øvre sidevassdragene men også i selve Tana. I forhandlingene mellom Norge og Finland i tråd med Tanaavtalens artikkel 6 og 7 har forslag til endringer av regelverket knyttet til fiske blitt diskutert. TF har kommet med flere forslag til endringer av tekniske bestemmelser vedrørende fiske etter arter enn laks. Forutsetningen er uansett at dette ikke skal beskatte atlantisk laks. Departementet tar gjerne imot flere innspill hvordan et fiske etter andre arter enn laks kan gjennomføres.

Sammen med laks og sjørøye tilhører sjørøreten de såkalte anadrome laksefiskene som har et spesielt vern i ressursforvaltningen jf. lakseloven. Selv om det har vært en del diskusjon om hva som er den faktiske statusen for sjørøreten viser fangstdata at gjennomsnittsstørrelsen har gått opp (<http://tanafisk.no/statistikk/fangststatistikk>). Sjørøreten tilbringer 2-3 somre i Tanaelva/ Tanafjorden før den starter gytevandringen. Mellom hver av somrene overvintrer den i nedre deler av Tanaelva. Telemetristudier i 2011-2013 viste at de fleste ørretene bruker nærmere to år på gytevandringen. Den spesielle livssyklusen innebærer at sjørøreten kan stå på elva og beite lakseunger hele året. Predasjon på laksesmolt kan ha spesielt negative bestandseffekter på sterkt reduserte laksebestander.

Restriksjoner i laksefisket, med kortere fisketid både for stang og garn, vil i utgangspunktet også gi bedre vern for sjørøreten. Dersom laksefisket stanses helt vil det kunne gi en ekstra beskyttelse for sjørøreten som ikke er faglig begrunnet. Et fiske etter sjørøret antas å bidra til å redusere predasjonen på laksesmolt, noe som er spesielt viktig i den ekstraordinære situasjonen med svake laksebestander. I tillegg vil det kunne gi et fisketilbud for lokale fiskere, og eventuelt også et sportsfisketilbud for tilreisende fiskere. Det foreslås derfor at fisket etter sjørøret og også andre arter enn laks og sjørøye kan utøves både i grenseelvdelen, i nedre norske del og i de norske sidevassdragene. Fisket bør i utgangspunktet utøves med lett fiskeutstyr som minimerer risikoen for bifangst av laks. Det foreslås også at stangfisket etter andre arter enn laks og sjørøye kun foregår fra strand. Dette innebærer at hverken fastboende eller tilreisende fiskere kan fiske med stang fra båt i Tanavassdraget i 2021. Båtforbudet i stangfisket vurderes som et vesentlig bidrag for at forbudet mot å fiske laks skal fungere i praksis, og kunne følges opp effektivt av oppsynet. Et unntak fra denne regelen er gjort for sjørøretfisket i Tanamunningen, i nedre norske del av vassdraget. Stangfisket i dette området har tradisjonelt vært rettet mot sjørøret, og det har vært liten bifangst av laks. I tillegg er elvas størrelse og beskaffenhet i munningsområdet slik at det er nødvendig å kunne benytte båt for å opprettholde beskatningen av sjørøret. [Dette kommer vi tilbake til nedenfor].

Det forventes også at et stort antall pukkellaks vil gå opp i Tanaelva i 2021, tilsvarende det som skjedde i oddetallsårene 2017 og 2019. Naturressursinstituttet i Finland (Luke) vil gjennomføre et prosjekt i 2021, der formålet er å få mer kunnskap om vandring og foretrukne

gyteområder for pukkellaksen. I prosjektet vil det gjennomføres en telemetriundersøkelse, der 100 pukkellaks fanges og radiomerkes i nedre del gjennom flere perioder og peiles under vandringen oppover Tana gjennom sesongen (15-20 faste loggestasjoner fordelt over det meste av vassdraget, og manuell peiling fra båt og bil). TF og noen utvalgte lokale fiskere vil delta i undersøkelsen. Nasjonale og lokale/regionale myndigheter arbeider i tillegg med å etablere et opplegg for utfisking av pukkellaks. Dette vil forvaltes som et separat prosjekt. Pukkellaks regnes som fremmed art jf. grenseelvforskriften § 31, og kan beskattes i 2021.

2. Forslag til endringer i forskrift 11. mai 2017 nr. 557 om fiske på Tanavassdragets grenseelvstrekning

§ 2 Fiskekort

For de generelle fiskekortene for fastboende rettighetshavere foreslås det å ta inn en presisering om at disse, for sesongen 2021, ikke gjelder fiske av laks og sjørøye. Stangfiske etter andre arter kan bare utøves fra strand. Det samme gjelder for lokale fiskere som har rett til stangfiskekort. Når det gjelder laksebreveieres fiske etter andre arter med småmaskede garn så viser vil til forslagene under §§ 16 og 24.

I stedet for fiskekort for laksefiske, vil både fastboende og tilreisende kunne fiske etter andre arter enn laks og sjørøye i 2021. For tilreisende fiskere inngår dette fisket i fiskekortet som er angitt i bestemmelsens fjerde punkt, og det blir derfor ikke opprettet noe eget fiskekort for andre arter.

Forslag til ordlyd i § 2:

Den som skal fiske på grenseelvstrekningen skal ha gyldig fiskekort:

- 1) Generelt fiskekort for lokale fiskere gir adgang til å fiske med alle tillatte redskaper i det omfang og med de begrensninger som framgår av denne forskrift. Rett til å kjøpe slikt fiskekort i Norge har fiskerettshavere etter § 4 i lov om fiskeretten i Tanavassdraget 20. Juni 2014 nr. 51 (Tanaloven). Generelt fiskekort for lokale fiskere gjelder for en fiskesesong. *I 2021 gjelder dette fiskekortet ikke for fangst av laks og sjørøye, og ikke for stangfiske fra båt.*
- 2) Stangfiskekort for lokale fiskere gir i 2021 adgang til å fiske med stang og håndsnøre fra strand i det omfang og med de begrensninger som framgår av denne forskrift. Rett til å kjøpe slikt fiskekort i Norge har fiskerettshavere etter § 5 i Tanaloven. Stangfiskekort for lokale fiskere gjelder for en fiskesesong. *I 2021 gjelder dette fiskekortet ikke for fangst av laks og sjørøye.*
- 3) Fiskekort for fiske fra båt (båtfiskekort) gir adgang for tilreisende fiskere til å fiske med stang og håndsnøre fra båt, i det omfang og med de begrensninger som framgår av denne forskriften. Fiskekortet gjelder for ett fiskedøgn.
- 4) Fiskekort for fiske fra strand (strandfiskekort) gir adgang for tilreisende fiskere til å fiske med stang og håndsnøre fra strand, i det omfang og med de begrensninger som framgår av denne forskriften. Fiskekortet gjelder for ett fiskedøgn. *I 2021 gjelder dette fiskekortet ikke for fangst av laks og sjørøye.*

§ 4 Antall og fordeling av fiskekort for tilreisende fiskere

Det vil ikke bli solgt fiskekort for fiske av laks for tilreisende fiskere i 2021. For tilreisende vil det kun bli solgt fiskekort jf. § 2 nr 4, og disse kan kun benyttes til strandfiske etter andre arter enn laks og sjørøye. Det er satt et øvre tak på 8000 slike kort til hver stat fordelt på hele fiskesesongen for tilreisende. Det vil ikke bli solgt båtfiskekort for tilreisende i 2021.

På norsk side vil TF få ansvar for å administrere denne ordningen.

Forslag til ny ordlyd i § 4:

Det maksimale antall strandfiskekort per fiskesesong er 8 000 fiskedøgn. I 2021 vil det ikke bli solgt båtfiskekort. Tanavassdragets Fiskeforvaltning kan gi nærmere regler for anvendelse av strandfiskekortene, ut over det som følger av denne forskriften.

Bestemmelsens øvrige ledd oppheves.

§ 5 Tillatte fiskeredskaper

For den kommende fiskesesongen vil det ikke være tillatt å fiske med garnredskaper som vanligvis brukes i laksefisket. For å unngå misforståelser, oppheves bestemmelsens første ledd. Tillatte redskaper for fastboende fremkommer da av det som blir nytt første ledd (nåværende annet ledd). For å unngå bifangst av laks foreslås det begrensninger på hvilke kroker som kan benyttes.

Forslag til ordlyd i § 5:

Første ledd oppheves.

Nåværende annet ledd blir nytt første ledd, og skal lyde:

Tillatte redskap for fiske av andre fiskearter *enn laks og sjørøye*, er:

- 1) settegarn, jf. § 24
- 2) stang og håndsnøre. *Ved bruk av stang og håndsnøre må krokene være uten mothaker eller mothakene må klemmes inn. Sluken kan ha inntil én treblekrok (tregrenet krok) eller tre enkeltkroker*
- 3) teine
- 4) lakekrok ved fiske på isen
- 5) kastenot i innsjøer i Anárjohka overfor Matinköngäs

Tredje ledd oppheves.

Nåværende fjerde ledd blir nytt annet ledd, og skal lyde:

De som har generelt fiskekort for lokale fiskere jf. Tanaavtalens vedlegg 2 § 4 punkt 1, kan bruke redskap nevnt i *første ledd*. Andre fiskere kan bare bruke stang og håndsnøre.

§ 7 Fiskesesong for stang og håndsnøre

Fisketid etter bestemmelsens første og annet ledd, vil kun inkludere fiske etter andre arter enn laks og sjørøye. Sjørørret er altså inkludert i dette fisket. Det foreslås at fisketiden for fastboende er 10. juni til 10. august. For tilreisende vil fisketiden være 14. juni til 31. juli.

Det vil ikke være adgang til å fiske fra båt i 2021, verken for tilreisende eller fastboende.

Forslag til ordlyd i § 7:

For lokale fiskere med generelt fiskekort eller stangfiskekort for lokale fiskere, er fiske med stang og håndsnøre (stangfiske) *tillatt fra 10. juni til 10. august.*

For tilreisende fiskere med strandfiskekort er stangfiske tillatt fra 14. juni til 31. juli.

Tredje ledd oppheves.

§ 8 Båtfiske og strandfiske for tilreisende fiskere

Det foreslås at fiskekortet for tilreisende fiskere kun gjelder fra strand, og kun i det landet det er kjøpt.

Forslag til ordlyd i § 8 annet ledd:

Strandfiskekort for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye gir adgang til å bruke én stang. Fiskekortet gjelder i den staten det er kjøpt. Fiskekortet gjelder i ett fiskedøgn, som begynner kl. 18 og slutter dagen etter kl. 18.

Bestemmelsens tredje og fjerde ledd oppheves.

§ 9 Generelle regler om fiske med stang og håndsnøre

For å unngå bifangst av laks under årets fiskesesong, er det foreslått krav til utstyr til fisket etter andre arter.

Forslag til ordlyd i § 9 fjerde ledd:

Det er forbudt å bruke krokredskaper på en slik måte og under slike forhold at fisken kan krøkes. Det er *kun tillatt å bruke hån som hjelpemiddel* for å løfte på land en fisk som er fast i redskap.

§ 10 Tillatt agn for tilreisende fiskere ved strandfiske

Forslag til ordlyd i § 10:

Personer med strandfiskekort *jf. § 2 nr. 4 kan fiske med én stang og bruke fluefiskeutstyr inntil klasse 5. Den maksimale fortomtykkelsen er 0,20 mm og den maksimale krokstørrelsen er 10. Bruk av rørfluer er ikke tillatt, og fluene (eller fortommen) skal ikke være vektet. Tanavassdragets fiskeforvaltning kan angi områder hvor tilreisende kan fiske med sluk etter andre arter enn laks og sjørøye.*

Barn opptil 16 år med strandfiskekort kan fiske med flue og dupp.

§ 11 Forbudsområder for stangfiske

I fiskereglene § 12 er det tatt inn forbudsområder for stangfiske. Reglene om dette er tatt inn i grenseelvforskriften § 11 nr. 4. Hensikten med forbudssonene er å gi laksen i

Tanavassdraget et vesentlig bedre vern i hovedelva ved utløpet av sideelvene, der laksen gjerne stopper opp og er spesielt sårbar for fiske.

Denne bestemmelsen har vært endret flere ganger etter at fiskereglene trådte i kraft, og de tidligere endringene har hatt som formål å gjøre bestemmelsen tydeligere, enklere å kontrollere, og ikke mer omfattende enn nødvendig. I vurderingen av forbudssonenes avgrensning har det blitt vektlagt at sonene skal være av et slikt omfang at de gir fisken et reelt vern, samtidig som det ikke legges en større begrensning på fisket enn nødvendig for formålet.

Før fiske sesongen 2021 foreslås det enkelte mindre justeringer i bestemmelsen, på bakgrunn av innspill fra fiskeoppsynet på norsk og finsk side. For det første foreslås det å endre bestemmelsens oppbygging slik at den generelle regelen om forbudssoner kommer først, før oppstillingen av de enkelte unntakene. For det andre nevnes nå alle munningene i bestemmelsen, slik at det ikke skal være tvil om hvilke munninger som har en forbudssone.

Forslag til ny ordlyd i § 11 nr. 4:

4) fra båt og strand utenfor elvemunningen til elvene Boulbmatjohka/Pulmankijoki, Láksjohka, Veahčajohka/Vetsijoki, Ohcejohka/Utsjoki, Goahppelajohka/Kuoppilasjoki, Leavvajohka, Baišjohka og Váljohka, i et område som strekker seg 50 m oppstrøms og 100 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og ut til djupålen.

For øvrige sideelvmunninger er fisket forbudt i følgende områder:

Njiljohka (FIN): et område som strekker seg fra 50 m oppstrøms til 200 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og ut til djupålen;

Áhkojohka (FIN): et område som strekker seg fra 50 m oppstrøms til 200 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og ut til djupålen;

Kárásjohka (NOR) (samløpet mellom Anárjohka og Kárásjohka): et område som strekker seg 50 m oppstrøms i begge disse elvene, og 200 m nedstrøms i Tanaelva og på tvers av elveløpet;

Gáregasjohka (FIN): et område som strekker seg fra 50 m oppstrøms til 100 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og på tvers av hovedelva;

Iškorasjohka (NOR): et område som strekker seg fra 50 m oppstrøms til 50 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og på tvers av hovedelva;

Goššjohka (NOR): et område som strekker seg fra 50 m oppstrøms til 100 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og på tvers av hovedelva;

Anárjohka (NOR) der Anárjohka munner ut i Skiehččanjohka: et område som strekker seg fra 50 m oppstrøms til 100 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og på tvers av elveløpet.

§ 12 Fisketid for drivgarn

Siden det ikke blir åpnet for laksefiske i Tanavassdraget i 2021, må alle bestemmelser om fisketid endres. Det er ikke tillatt å fiske andre arter med annet utstyr enn det som er presisert i § 5.

Forslag til ordlyd i § 12:

Det kan ikke fiskes med drivgarn i 2021.

§ 13 Fisketid for settegarn etter laks, sjørret og sjørøye

Det er ikke tillatt å fiske med settegarn (stågarn) etter laks i 2021, jf. tekniske bestemmelser gitt i § 20. Se også § 16 for fiske med småmaskede garn.

Forslag til ny ordlyd i § 13:

Det er ikke tillatt å fiske laks, sjørret eller sjørøye med settegarn beregnet for fangst av disse artene i 2021.

§ 14 Fisketid for stengsel

Forslag til ny ordlyd i § 14:

Det kan ikke fiskes med stengsel i 2021.

§ 16 Fisketid for garnfiske etter andre arter enn laks, sjørret og sjørøye

Bestemmelsen gir mulighet for å fiske med småmasket garn etter andre arter enn laks, sjørret og sjørøye. Fra tidligere (i 2019 og 2020) er fiskesesongen allerede endret ved at fisket kan starte ved isgangen og vare til 15. juni. I tillegg foreslås det for 2021 å ta inn en forlengelse av fisketiden etter andre arter Anárjohka og Skiehččanjohka, og en presisering om hva man skal gjøre i tilfelle bifangst av laks i fiskesesongen 2021. Med bakgrunn i at det ikke åpnes for ordinært fiske med laksegarn, som er tilpasset fangst av laks men også beskatter en del sjørret, foreslås det at dette fisket også kan rettes mot sjørret.

Ny paragrafoverskrift:

Fisketid for garnfiske etter andre arter enn *laks og sjørøye*

Forslag til ny ordlyd i § 16:

Garnfiske etter andre fiskearter enn *laks og sjørøye* er tillatt fra og med isgangen til og med 15. juni. I Anárjohka og Skiehččanjohka er fisket tillatt fra isgangen *til 31. august*.

Nytt annet ledd:

Dersom laks eller sjørøye fanges under garnfisket etter andre fiskearter, må fisket på denne lokaliteten avsluttes umiddelbart. Fiskeren plikter uten unødig opphold å informere Tanavassdragets fiskeforvaltning om tid og sted for bifangst av laks eller sjørøye.

§ 17 Fiske fra båt

Forslag til nytt første ledd:

Det er ikke tillatt å fiske med stang fra båt i 2021

Eksisterende første ledd blir nytt annet ledd.

§ 24 Garnredskaper for fiske etter andre fiskearter enn laks, sjørøret og sjørøye

Her foreslås mindre endringer for å åpne for fangst av sjørøret.

Forslag til ny paragrafoverskrift:

Garnredskaper for fiske etter andre fiskearter enn *laks og sjørøye*

Første ledd skal lyde:

Settegarn til fangst av andre fiskearter enn *laks og sjørøye* kan være et inntil 2 meter dypt bunngarn som består av garn med én line, uten pose, laget av monofilamenttråd av inntil 0,20 mm tykkelse.

§ 28 Minstemål og gjenutsetting

Selv om det er satt mange begrensninger på fisket for å unngå bifangst av laks og sjørøye, er det likevel nødvendig med klare regler om gjenutsettelse av disse artene. Det foreslås å ta inn en presisering i § 28.

Forslag til ordlyd i § 28 første ledd:

Laks, sjørøret og sjørøye som er mindre enn 30 cm skal settes ut igjen. *I 2021 skal laks og sjørøye settes ut igjen uansett lengde.* Lengden på fisk måles fra snutespissen til enden av halefinnen.

§ 29 Fangstoppgave

Det foreslås å ta inn en tilleggsbestemmelse om fangstrapportering for andre arter enn laks. Dette er særlig viktig i arbeidet med å kartlegge utbredelsen av andre arter i vassdraget, og i arbeidet med å få ned predatorbestander. I tillegg justeres femte ledd slik at det gjelder for kommende sesong.

Femte ledd skal lyde:

Fiskere med stangfiskekort og generelt fiskekort for lokale fiskere skal for fiskesesongen 2021 levere fangstoppgave innen 1. september. Disse fiskerne skal i tillegg levere elektronisk fangstoppgave eller rapport på papir innen 6. juli for fiske utført før uke 27.

Syvende ledd skal lyde:

Fangst av andre fiskearter enn de nevnt i første ledd skal rapporteres senest en måned etter endt fiskesesong. *I tillegg skal det leveres elektronisk fangstoppgave eller rapport på papir for disse artene innen 6. juli for fiske utført før uke 27.* Rapporteringsplikten omfatter antall og totalvekt for hver art, *men Tanavassdragets fiskeforvaltning har anledning til å stille ytterligere rapporteringskrav for fisket etter andre arter dersom det er nødvendig for datainnsamlingen.*

3. Forslag til endringer i forskrift 11. mai 2017 nr. 558 om fiske i Tanavassdragets nedre norske del

Dette er hovedpunktene i forslaget som gjelder nedre norske del av Tana:

- Det åpnes ikke for fiske etter laks.
- Det åpnes for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye, inkludert sjørret. TF kan peke ut områder og vedta bestemmelser (fisketid, agn/redskaper) for fisket. Bestemmelsene må utformes slik at risikoen for bifangst av laks reduseres til et minimum. I Tanamunningen (mellom grense elv-sjø og Langnes) kan båt benyttes i sjørretfisket.
- Laksebreveiere kan som tidligere fiske med småmaskede garn etter andre arter enn laks og sjørøye fra isgang til 15. juni i tråd med gjeldende regler.

En stor del av sjørretfangsten i Tanavassdraget tas i nedre norske del av hovedelva. I løpet av de siste 40 årene er 79 % av all ørret fanget i Tanavassdraget fanget i sonen mellom munningen og Tana bru. Av denne andelen ble 92 % fanget i Tanamunningen, det vil si mellom grense elv-sjø og Langnes. Ørretfisket i munningen kan ses som et sentralt ledd i prosessen med å begrense bestanden av sjørret i vassdraget.

I 2020 ble det solgt 758 døgnkort for fiske av sjørret i Tanamunningen. Til sammenlikning ble det solgt 317 døgnkort for laksefiske i nedre norske del, derav 45 båtkort. De senere årene har det vært en økning i antall solgte døgnkort for ørretfiske i munningen, mens det har vært en nedgang i antall solgte døgnkort for laksefiske i samme område. En god andel av ørretkortene selges til finske fiskere, og det må tas høyde for at eventuelle innreisebegrensninger i 2021 vil påvirke salget av disse kortene.

Stangfisket som utøves i Tanamunningen rettes mot sjørret, og det tas knapt laks i dette fisket i et normalår. I følge TF kan det antas at det aller meste av sjørretfangsten her tas fra båt. Tatt i betraktning fangstmønster og elvas beskaffenhet i munningsområdet, foreslås det derfor at sjørret også kan fiskes fra båt i Tanamunningen i 2021.

§ 2 Fiskekort

Forslag til ordlyd i § 2:

Den som skal fiske i den nedre norske del av Tanaelva skal ha gyldig fiskekort:

1) de fiskeberettigete etter § 4 i lov 20. juni 2014 nr. 51 om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven) kan kjøpe sesongkort som gjelder for alle lovlige redskaper. *I 2021 gjelder dette fiskekortet ikke for fangst av laks eller sjørøye, og ikke for stangfiske fra båt, med unntak av sjørretfiske fra grense mellom elv og sjø til Langnes.*

2) personer som bor fast i Tana eller Karasjok kommuner eller som bor fast langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune, jf. § 5 i Tanaloven, kan kjøpe sesongkort som gjelder for fiske med stang og håndsnøre. *I 2021 gjelder dette fiskekortet*

ikke for fangst av laks eller sjørøye, og ikke for stangfiske fra båt, med unntak av sjørretfiske fra grense mellom elv og sjø til Langnes.

3) personer som ikke har rett til fiske etter lov om fiskeretten i Tanavassdraget har adgang til fiske mot å løse døgnfiskekort jf. § 5 i forskrift 4. februar 2011 nr. 119 om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget. *I 2021 gjelder dette fiskekortet ikke for fangst av laks eller sjørøye, og ikke for fiske fra båt.*

Fiskekort for tilreisende fiskere er personlig og gjelder i nærmere angitt fiskesone.

Det kan selges døgnfiskekort for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye, inkludert sjørret. Dette gjelder også på strekningen fra grensen mellom elv og sjø til Langnes. Sjørretfisket mellom elv og sjø til Langnes kan foregå fra båt.

Det kan knyttes ett eller flere barnekort til alle kategorier av fiskekort nevnt i første ledd. Barnekort gir et navngitt barn under 16 år rett til å fiske med inntil én stang eller ett håndsnøre av gangen. Barnekort inngår ikke i kortkvoten i tredje ledd.

§ 4 Tillatte fiskeredskaper

Her foreslås tilsvarende endringer som for grensevassdragsforskriften, ved at første ledd oppheves, og listen av redskaper for fiske etter andre arter presiseres.

Forslag til ordlyd i § 4:

Første ledd oppheves.

Annet ledd blir nytt første ledd, og lyder:

For fiske etter andre fiskearter enn *laks og sjørøye*, kan de fiskeberettigete etter Tanaloven § 4 benytte følgende redskaper:

- 1) settegarn jf. § 22
- 2) stang og håndsnøre. *Ved bruk av stang og håndsnøre må krokene være uten mothaker eller mothakene må klemmes inn. Sluken kan ha inntil én treblekrok (tregrenet krok) eller tre enkeltkroker*
- 3) teine

§ 6 Fiskesesong for stang og håndsnøre

Det foreslås at TF gis en utvidet hjemmel for å kunne legge særskilt til rette for at beskatningen av sjørret opprettholdes. Vi understreker at det må tas hensyn til at fiskereguleringene spesielt i/ved Tanamunningen har vært innrettet med tanke på å spare utvandrende laksesmolt (fisket etter sjørret i Tanamunningen ble åpnet først fra 15. juli under den gamle Tanaavtalen fra 1989).

Første ledd skal lyde

For personer som bor fast i Tana eller Karasjok kommuner eller som bor fast langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune er fiske *etter andre arter enn laks og sjørøye* tillatt fra 1. juni til 31. august. Unntatt fra dette er fiske fra grensen mellom elv og sjø til Langnes, der fisket starter 15. juli.

Nytt annet ledd:

Tanavassdragets fiskeforvaltning kan åpne for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye for tilreisende fiskere fra 14. juni til 31. juli.

Nytt tredje ledd:

Alle fiskere skal skånsomt gjenutsette eventuell bifangst av laks og sjørøye.

Det som i dag er tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 10 Fisketid for drivgarn

Forslag til ordlyd i § 10:

Det kan ikke fiskes med drivgarn i 2021.

§ 11 Fisketid for stengsel

Forslag til ny ordlyd i § 11:

Det kan ikke fiskes med stengsel i 2021.

§ 12 Fisketid for fiske med settegarn etter laks og sjørørret

Forslag til ny ordlyd i § 12:

Det kan ikke fiskes laks, sjørørret eller sjørøye med settegarn beregnet for fangst av disse artene, i 2021.

§ 13 Fisketid for fiske med settegarn etter andre arter enn laks, sjørørret og sjørøye

Det foreslås at sjørørret kan beholdes i dette fisket.

Ny paragrafoverskrift:

§ 13 Fisketid for fiske med settegarn etter andre arter enn *laks og sjørøye*

Første ledd skal lyde:

Garnfiske etter andre fiskearter enn *laks og sjørøye* er tillatt fra isgangen til 15. juni.

Nytt annet ledd:

Dersom laks eller sjørøye fanges under garnfisket etter andre fiskearter, må fisket på denne lokaliteten avsluttes umiddelbart. Fiskeren plikter uten unødig opphold å informere Tanavassdragets fiskeforvaltning om tid og sted for bifangst av laks eller sjørøye.

§ 14 Fiske fra båt

Fiske fra båt er ikke tillatt i 2021, med unntak for fiske med småmaskede garn etter andre arter enn laks og sjørøye, og sjørørretfiske med stang fra grensen mellom elv og sjø til Langnes. Følgende ordlyd foreslås:

Stangfiske fra båt er ikke tillatt i 2021, med unntak for stangfiske på strekningen mellom grensen mellom elv og sjø og Langnes. Det er forbudt å fiske eller sette ut redskap fra båt med motoren i gang, og fra båt som er ankret opp, med unntak for stangfiske på strekningen mellom grensen mellom elv og sjø og Langnes.

§ 16 Fiske med stang

Ettersom det ikke selges båtfiskekort for tilreisende i 2021, forslås bestemmelsens tredje ledd opphevet.

§ 22 Garnredskaper til fiske etter andre arter enn laks, sjørret og sjørøye

Det foreslås at sjørret kan beholdes i dette fisket, jf. beskrivelse lenger opp.

Ny paragrafoverskrift:

Garnredskaper til fiske etter andre arter enn *laks og sjørøye*

Forslag til ordlyd i første ledd:

Settegarn til fangst av andre arter enn *laks og sjørøye* kan være et inntil 2 meter dypt bunngarn som består av garn med én line, uten pose, laget av monofilamenttråd av inntil 0,20 mm tykkelse.

§ 27 Fangstoppgave

Her foreslås endring i rapportering for andre arter enn laks, tilsvarende som for grenseelvforskriften § 29 (se begrunnelse over).

Sjette ledd skal lyde:

Fangst av andre fiskearter enn de nevnt i første ledd skal rapporteres senest en måned etter endt fiskesesong. *I tillegg skal det leveres elektronisk fangstoppgave eller rapport på papir for disse artene innen 6. juli for fiske utført før uke 27.* Rapporteringsplikten omfatter antall og totalvekt for hver art, *men Tanavassdragets fiskeforvaltning har anledning til spesifisere rapporteringskrav av andre arter dersom det er nødvendig.*

4. Forslag til endringer i forskrift 11. mai 2017 nr. 559 om fiske i norske sidevassdrag til Tanaelva, Anárjohka og Skieččanjohka

Dette er hovedpunktene i forslaget som gjelder de norske sidevassdragene:

- Det åpnes ikke for fiske etter laks.
- Det åpnes for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye, inkludert sjørret. TF kan peke ut områder og vedta bestemmelser (fisketid, agn/redskaper) for fisket. Bestemmelsene må utformes slik at risikoen for bifangst av laks reduseres til et minimum.

- Laksebreveiere kan som tidligere fiske med småmaskede garn etter andre arter enn laks, sjørret og sjørøye i lešjohka og i Kárášjohka nedstrøms samløpet med Bávvtašjohka, med fisketid fra isgang til og med 31. august. Det understrekes at garnfisket i lešjohka må koordineres opp mot de forskningsaktivitetene som gjennomføres som del av oppfølgingen av predasjonsprosjektet.

TF behandlet forslag til endringer i nedre norske del og i de norske sidevassdragene i møter 4. og 8. februar. Av protokollen (se lenke lenger opp) går det fram at TF overlater til administrasjonen å oppdatere dokumentet med forslag til endringer i nedre norske del i de norske sidevassdragene, men på en slik måte at de samsvarer med vedtak besluttet for grenseelvdelen i videre behandling. TF har klart uttrykt at det meste eller alt av stangfiske må stanses før eventuelt garnfisket berøres.

Bestandsstatus i de store øvre tilløpselvene har vært dårlig i lang tid. I Kárášjohka er ikke forvaltningsmålet nådd ettersom siste fire års (2017-2020) sannsynlighet for å nå gytebestandsmålet var 0 %. De siste to årene har det ikke vært høstbart overskudd for Kárášjohka-bestanden, og det er som tidligere nevnt forventet at innsiget ikke blir bedre i 2021.

I lešjohka er situasjonen sannsynligvis enda mer alvorlig. Forvaltningsmålet er ikke nådd ettersom siste fire års (2017-2020) sannsynlighet for å nå gytebestandsmålet var 0 %. Det har ikke vært høstbart overskudd for lešjohka-bestanden et eneste år etter at den nye Tanaavtalen trådte i kraft fra 2017. Det er som tidligere nevnt forventet at innsiget ikke blir bedre i 2021.

I Anárjohka, som sammen med Skiehččanjohka danner riksgrense, er bestandssituasjonen for laks vurdert som om lag like svak som i Kárášjohka og lešjohka. Forvaltningsmålet var ikke nådd ettersom siste fire års (2017-2020) sannsynlighet for å nå gytebestandsmålet var 0 %. Det har ikke vært et høstbart overskudd av Anárjohka-bestandene de siste tre årene. Når det gjelder norske sidevassdrag til Anárjohka så kan det være at bestandssituasjonen er litt mer nyansert. Imidlertid er det ikke data tilgjengelig for å gi egne bestandsvurderinger for disse. Goššjohka har en lakseførende strekning på rundt 50 km, og står for knappe 30 % av gytebestandsmålet dersom en ser Anárjohka-systemet under ett. Dersom Goššjohka-bestanden har en bedre status enn resten av Anárjohka må vi anta at situasjonen er enda mer alvorlig for selve Anárjohka.

Av de norske sideelvene ble bare Leavvajohka-bestanden beregnet å ha et høstbart overskudd i 2020. I prinsippet kunne det derfor åpnes for et begrenset fiske her i 2021. Det kan tenkes at bestandssituasjonen i noen av de andre mindre norske sideelvene også har et lite høstbart overskudd. Det er likevel vurdert at det ikke er forsvarlig å åpne noen få små sideelver for laksefiske, fordi vi kan få en situasjon med altfor stort fisketrykk i elver som i et normalt år knapt har besøk av laksefiskere.

Vi viser til det som er beskrevet ovenfor om forslag til justering i fiskereglene for grenseelvestrekningen og nedre norske del. I en normalsituasjon vil lokale fiskere ha mulighet til å fiske etter alle fiskearter hele sesongen med stang, både med sluk og flue. I sesongen

2021 vil utgangspunktet være at andre arter enn laks, også sjørøret, kan fiskes som normalt i alle de norske sidevassdragene. Som beskrevet lenger opp er vi nå i en situasjon der det er ønskelig å beskatte sjørøret minst på nivå med de siste årene. Dette kan gi et fisketilbud for lokale fiskere, og eventuelt også et sportsfisketilbud for tilreisende fiskere. Bifangst av laks må unngås. Departementet foreslår perioden fra 10. juni til 10. august som ytre ramme for fisketid for sjørøret i de norske sidevassdragene.

Etter dagens regler kan lokale fiskere med laksebrev i tillegg til å fiske med stang også fiske etter andre arter enn laks, sjørøret og sjørøye med småmaskede garn i perioden fra isgangen (kom inn som endring i 2020) til 20. august i lešjohka og i Kárašjohka nedstrøms samløpet med Bávvtašjohka. Departementet foreslår, i tråd med innspill fra TF, at fisketid for dette fisket forlenges til 31. august. Det foreslås videre at sjørøret som fanges i dette fisket kan beholdes. Fangst av sjørøret må registreres spesielt, og ses i sammenheng med opplysninger som er nødvendige i oppfølging av predasjonsprosjektet. Se også forslag til endring i bestemmelsen som gjelder fangstrapportering, der TF gis hjemmel til å be om utfyllende fangstopplysninger om andre arter enn laks, sjørøret og sjørøye.

Det foreslås følgende endringer i fiskereglene for de norske sidevassdragene:

§ 2 Fiskekort

Her foreslås tilsvarende presisering om laksefiske, som i de to foregående forskriftene.

Forslag til ny ordlyd i § 2:

Den som skal fiske på lakseførende strekninger av de norske sidevassdragene til Tanaelva, Anárjohka og Skiehččanjohka skal ha gyldig fiskekort:

- 1) Fiskeberettigete etter § 4 i lov 20. juni 2014 nr. 51 om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven) kan kjøpe sesongkort som gjelder for alle lovlige redskaper. *For 2021 gjelder dette fiskekortet ikke for fangst av laks eller sjørøye, og ikke for stangfiske fra båt.*
- 2) Personer som bor fast i Tana eller Karasjok kommune eller som bor fast langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune, jf. § 5 i Tanaloven, kan kjøpe sesongkort som gjelder for fiske med stang og håndsnøre. *For 2021 gjelder dette fiskekortet ikke for fangst av laks eller sjørøye, og ikke for stangfiske fra båt.*
- 3) Personer som ikke har rett til fiske etter lov om fiskeretten i Tanavassdraget har adgang til fiske mot å løse døgnfiskekort jf. § 5 i forskrift 4. februar 2011 nr. 119 om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget. *For 2021 gjelder dette fiskekortet ikke for fangst av laks.*

Annet ledd.

Fiskekort for tilreisende fiskere er personlig og gjelder i nærmere angitt fiskesone. *Kortet gjelder kun fiske fra strand.*

§ 7 Fisketider for fiske med stang og håndsnøre

Ettersom fiske etter laks ikke er tillatt i 2021, foreslås å forenkle denne bestemmelsen gjennom en mer generell angivelse av fisketid for fiske etter andre arter.

Første ledd skal lyde:

For personer som bor fast i Tana eller Karasjok kommuner eller som bor fast langs lakseførende sideelver til Tana i Kautokeino kommune er fiske etter andre arter enn laks, inkludert sjørørret, tillatt fra 10. juni til 10. august.

Annet ledd skal lyde:

Alle fiskere skal skånsomt gjenutsette eventuell bifangst av laks og sjørørre.

Nytt tredje ledd:

Tanavassdragets fiskeforvaltning kan gi nærmere bestemmelser om hvilke fiskeområder og redskaper som kan benyttes i fisket, herunder bestemmelser som gjelder tilreisende fiskere.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 9 Fisketid for fiske med stengsel og settegarn etter laks og sjørørret i Kárášjohka og lešjohka

Forslag til ny ordlyd:

Det kan ikke fiskes laks, sjørørret eller sjørørre med stengsel eller settegarn beregnet for fangst av disse artene, i 2021.

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd oppheves.

§ 11 Fisketider for andre arter enn laks, sjørørret og sjørørre

Det foreslås at sjørørret kan beholdes i dette fisket.

Ny paragrafoverskrift:

§ 11 Fisketider for andre arter enn *laks og sjørørre*

Nåværende første ledd oppheves.

Nytt første ledd:

Fiske med bunnsatte settegarn etter andre arter enn *laks og sjørørre* er tillatt fra isgangen til 10. juni. I Kárášjohka nedenfor Bávtasjohkas munning og i lešjohka er fiske etter andre arter enn laks og sjørørre med bunnsatte settegarn tillatt fra og med isgangen til og med 31. august.

Nåværende tredje ledd blir annet ledd, nåværende fjerde ledd blir tredje ledd, og nåværende femte ledd blir fjerde ledd.

§ 23 Fangstoppgave

Her foreslås tilsvarende endringer som for fangstrapportering i grenseelvforskriften (se begrunnelse over).

Fjerde ledd skal lyde:

Tilreisende fiskere skal levere fangstoppgave innen første mandag etter at fisket foregikk. Fastboende fiskere skal levere fangstoppgave senest 1. september det året fisket har foregått. Disse fiskerne skal for fiskesesongen 2021 i tillegg levere elektronisk fangstrapportering eller rapport på papir innen 6. juli for fiske utført før uke 27.

Sjette ledd skal lyde:

Fangst av andre fiskearter enn de nevnt i første ledd skal rapporteres senest en måned etter endt fiskesesong. *I tillegg skal det leveres elektronisk fangstoppgave eller rapport på papir for disse artene innen 6. juli for fiske utført før uke 27.* Rapporteringsplikten omfatter antall og totalvekt for hver art, *men Tanavassdragets fiskeforvaltning har anledning til stille ytterligere rapporteringskrav for fisket etter andre arter dersom det er nødvendig for datainnsamlingen.*

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene vil medføre et betydelig inntektstap for Tanavassdragets fiskeforvaltning. TF får hele sin inntekt fra salg av fiskekort. Når det ikke åpnes for fiske etter laks i vassdraget i 2021, vil dette ha svært store konsekvenser for TFs inntektsgrunnlag. Salg av fiskekort for fiske etter andre arter vil forhåpentligvis gi noe inntekt, men vil ikke kunne erstatte inntektene fra laksefisket. Inntektstapet vil bli forsøkt dekt inn på andre måter.

Forslagene gir Tanavassdragets fiskeforvaltning et større ansvar for administrasjon og forvaltning av fisket etter andre arter. Dette vil kreve mer saksbehandling og administrativt arbeid, men er samtidig et ansvar TF selv har ønsket å påta seg.

Det vil også være behov for et styrket oppsyn i vassdraget for å kontrollere at de nye reglene blir praktisert på riktig måte. Statens naturoppsyn (SNO) har tidligere fått økt bevilgning for å intensivere innsatsen i fiskeoppsynet. SNO er forberedt på å ta en større del av oppsynsansvaret i Tanavassdraget den kommende fiskesesongen.